

[Fiskeriministeren.]

forslag til beslutning faktisk går ud på. Da der i ekspropriationstilfælde normalt er tale om at overtage anden mands faste ejendom, er det naturligt, at man er gået udenom dette spørgsmål, idet det ifølge sagens natur vil være overordentlig vanskeligt at yde en sådan erstatning.

Hvis man betragter det stillede forslag alene ud fra denne synsvinkel, vil man se, at dets gennemførelse vil støde på særdeles store vanskeligheder. Jeg gør her opmærksom på, at det i forslaget kræves, at de pågældende — jeg beder om tilladelse til at citere —:

„sikres adgang til anden ejendom, hvor deres livs- og arbejdsforhold kan videreføres under samme vilkår“

som før ekspropriationen. Man må her først og fremmest spørge, om det alene skal overlades til den pågældende ejer at afgøre, om den tilbudte erstatningsejendom netop opfylder disse vilkår, eller i benægtende fald, hvem der kan og skal træffe bestemmelse i sådanne tilfælde, der uundgåeligt må komme til at indeholde adskillige subjektive momenter.

Det er næppe for meget sagt, at kriteriet, som det er foreslået, i alt fald er uanvendeligt i praksis, og at ekspropriationsmyndighederne ikke på det antydede grundlag vil være i stand til at administrere en eventuel lovgivning af denne karakter, som vil bevæge sig ud på helt nye områder i dansk ekspropriationsret.

Hvis man ser bort fra disse mere juridiske betragtninger, som forslaget naturligt af føder, og går over til at undersøge den praktiske tankegang, der kan ligge bag forslaget, viser det sig efter min opfattelse, at der også i denne henseende vil være afgørende hindringer for et sådant forslags faktiske gennemførelse.

Ekspropriationer til militære formål foretages i henhold til loven om ekspropriation i visse militære øjemed af 11. april 1934 af staten eller af en kommune med forsvarsministerens samtykke. Skal staten eller nærmere betegnet forsvarsministeriet eller vedkommende kommune så skaffe erstatningsejendom til de borgere, der rammes, må denne ejendom normalt enten tilvebringes ved en ny ekspropriation, hvilket synes mig noget mærkeligt og meningsløst, eller må skaffes ved køb. I de tilfælde, hvor man tænker sig at måtte købe disse erstatningsejendomme, melder problemet sig om landbrugsministeriets eller nærmere betegnet jordlovsudvalgets mulighed for at kunne bistå i så henseende.

Ifølge statshusmandsloven er det pålagt jordlovsudvalget på statens vegne at søge fremskaffet jord til oprettelse af mindre landbrug. Ved særlig lov bestemmes det endvidere, hvilke midler der årlig skal stilles til rådighed af jordfonden til erhvervelse af sådan jord egnet til udstykning. Vedrørende oprettelse af disse statshusmandsbrug på de af staten erhvervede og af jordlovsudvalget udstykkede jorder gives der i loven bestemte regler bl. a. med hensyn til ansøgenes kvalifikationer. En af betingelserne er, at de pågældende for at komme i betragtning ikke ved egne midler kan komme i besiddelse af en ejendom af den omhandlede art.

Det fremgår af dette, synes jeg, tilstrækkelig tydeligt, at der ikke gennem statshusmandslovgivningen ses at være nogen udvej for at kunne yde de landmænd, som forslaget tænker på, nogen almindelig adgang til erstatningsejendomme. Forholdet er jo også dette, at de pågældende tidligere ejere af de overtagne ejendomme netop gennem erstatningen eller købesummen, hvor der er truffet en mindelig ordning, er kommet i besiddelse af midler til at erhverve en ny ejendom.

Såvidt jeg kan se, kan der kun blive tale om at anvende de såkaldte stamparceller fra de af staten udstykkede ejendomme. Disse afhændes af jordlovsudvalget, ikke på statshusmandsvilkår, men ifølge praksis til den højstbydende. Ifølge sagens natur vil disse ejendomme efter deres karakter dog kun i ganske enkelte tilfælde være anvendelige, og der vil, såvidt jeg har forstået, ikke uden lovhjæmmel kunne gives „eksproprierede“ ejere nogen fortrinsstilling her. Kun i de ganske få undtagelsestilfælde, hvor en ekspropriation til militært formål skulle ramme en statshusmandsejendom, skulle der måske være en mulighed for at give den pågældende en fortrinsstilling ved tildeling af et nyt brug. Om dette kan ske på grundlag af den gældende lovgivning, står mig dog ikke ganske klart. Det afgørende i denne henseende må imidlertid efter min opfattelse være, at hverken jordlovsudvalget eller jordfonden har midler eller hjemmel til at erhverve ejendomme, som skulle være til rådighed til de formål, forslaget omtaler.

Da jeg læste forslaget, havde jeg egentlig forståelsen af, at det ikke tog sigte på de militære ekspropriationers berettigelse som sådan, men efter at jeg har hørt den ærede ordførers tale, de meget voldsomme udtalelser, han har fremsat om de militære ekspropriationer, forstår jeg, at jeg har taget fejl, og jeg må vel nok betragte det